

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Кафедра іноземних мов

ІНОЗЕМНА МОВА

Методичні рекомендації до практичних занять

Освітній рівень – третій освітньо-творчий
Ступінь вищої освіти – Доктор мистецтва
Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 025 Музичне мистецтво,
026 Сценічне мистецтво

Харків – 2022

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «ІНОЗЕМНА МОВА» для здобувачів другого етапу освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва за галуззю знань 02 Культура і мистецтво, спеціальністю 025 Музичне мистецтво, 026 Сценічне мистецтво, які навчаються у творчій аспірантурі. 23 с.

Укладач: старший викладач кафедри іноземних мов Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського Лаптінова Юлія Іванівна.

Рецензенти:

Тюріна Д.М. канд. пед. наук, доц., дод. каф. менеджменту Національного університету цивільного захисту України

Бабаєвська Л.В. старший викладач кафедри іноземних мов ХНУМ імені І. П. Котляревського

Методичні рекомендації до практичних занять затверджено на засіданні вченої ради Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (Протокол від 29 грудня 2022 року №5).

© Лаптінова Ю.І., 2022

© Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 2022

1. Анотація навчальної дисципліни

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Іноземна мова» складено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни для здобувачів другого етапу освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва за галуззю знань 02 Культура і мистецтво, спеціальністю 025 Музичне мистецтво, 026 Сценічне мистецтво, які навчаються у творчій аспірантурі.

Метою вивчення дисципліни є удосконалення рівня володіння англійською мовою як засобом комунікації та набуття професійно-спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання професійної діяльності у сфері музичного мистецтва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні *знати*:

- лексику та граматику англійської мови, що відповідає стандарту B2+/C1;
- фахову термінологію в усному й писемному мовленні;
- особливості перекладу іншомовних матеріалів фахової тематики;
- лексико-граматичні особливості наукового стилю письма іноземною мовою;
- правила оформлення наукового дослідження, анотації до статті, тез доповіді, оголошення про фахову подію тощо;
- мовленнєвий етикет спілкування, мовні моделі звертання, ввічливості вибачення, погодження тощо;

Уміти:

- здійснювати усномовленнєве й писемне спілкування в процесі ділових контактів, ділових зустрічей, нарад, презентацій тощо з фахівцями музичного профілю;
- читати й розуміти широкий спектр автентичних текстів за профілем спеціальності;
- перекладати фахові тексти без словника;
- сприймати на слух усне мовлення, живе чи в записі, що звучить із природною швидкістю, як побутового так і професійного типу;
- складати іноземною мовою ділові листи й документи з питань професійної діяльності;
- робити підготовлені індивідуальні презентації на професійні теми іноземною мовою.

2. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів, що навчаються у творчій аспірантурі.

Опанування матеріалу навчальної дисципліни передбачає проведення практичних занять в обсязі, що визначений у робочому навчальному плані. Обсяг практичних занять для здобувачів денної форми навчання складає 90 годин.

Тема 1. Процес професійної підготовки творчого аспіранта за ступенем вищої освіти «Доктор мистецтва».

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: формування готовності до професійно-орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготувати розмовну тему "Навчання у творчій аспірантурі". Текст має містити цілі освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва; освітню, дослідницьку, творчу, мистецьку та педагогічну складові; компетентності, що набуваються; науковий світогляд, професійну етику та загальний культурний світогляд фахівців зі спеціальності "Музичне мистецтво". Слід зазначити музичні проекти, програми, події у творчій, дослідницькій та викладацькій діяльності; виховання системного мистецького світогляду, професійної етики та естетичної культури, креативного рівня художнього мислення, досконалого рівня професійної майстерності, визначення жанрово-стильових координат творчої індивідуальності, кореляції мистецької ініціативи та креативного потенціалу, системного уявлення про послідовність і сутність етапів підготовки на шляху до реалізації творчого мистецького проекту.

Під час заняття здобувачі мають взаємодіяти в навчальній дискусії, яка будується не на висловлюваннях її учасниками по черзі власних думок, а на їх змістовно спрямованій самоорганізації, зокрема зверненні здобувачів один до одного та викладача з метою поглибленого та різнобічного обговорення ідей, точок зору, проблем. Здобувачі мають викладати інформацію логічно і чітко, вміти аргументувати свої мовленнєві дії, розуміти на слух повідомлення, підтримувати бесіду, передавати/запитувати інформацію, уточнювати деталі, перепитувати, реалізувати в ситуаціях усного спілкування всі основні комунікативні наміри (встановлення контакту, з'ясування точки зору, висловлення своєї оцінки, згода/незгода, спонукання/прохання, запит тощо).

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: виступати з підготовленою доповіддю за фаховою тематикою іноземною мовою; розуміти на слух автентичну монологічну та діалогічну мову за фаховою тематикою, спираючись на вивчений мовний матеріал та професійні знання; структурувати дискурс; самостійно працювати зі спеціальною оригінальною науковою літературою з метою отримання

професійної інформації; складати усно/письмово вторинний текст на основі прочитаного (анотація, реферат); встановлювати та підтримувати мовний контент з аудиторією.

Тема 2. Сучасні досягнення в галузі музичної творчості.

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: розвиток навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготуватися до обговорення таких питань: застосування інноваційних методів і технік у творчій мистецькій діяльності; креативні концепції мистецького проєкту в сучасній музичній культурі за професійним спрямуванням; феномени й проблеми музичної творчості в умовах соціокультурних викликів сьогодення; нові композиторські й інтерпретаційні школи, стилі, методи тощо; створення нових цілісних концепцій, теорій і художніх рішень, що стосуються музики; створення нових композиторських шкіл і інтерпретацій, стилів, методів тощо.

Під час заняття здобувачі моделюють професійні ситуації іншомовного спілкування. Виступають з підготовленими індивідуальними презентаціями. Ведуть формальні і неформальні дискусії, переговори, дебати, інтерв'ю, спільне обговорення, бесіди.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: самостійно готувати повідомлення з досліджуваного питання; обговорювати проблеми професійноорієнтованого характеру; складати й розігрувати діалоги відповідно до запропонованих ситуацій із дотриманням правил спілкування; підтримувати діалог на певну тему; сприймати та розуміти монологічні і діалогічні висловлювання носіїв мови у межах професійної тематики; розпізнавати відповідну інформацію у ході обговорень, дебатів, доповідей, бесід за відповідною тематикою.

Тема 3. Фахова майстерність в реалізації творчого мистецького проєкту.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: формування умінь реалізовувати іншомовні комунікативні компетентності в умовах професійного спілкування.

Зміст практичного заняття: У процесі самостійної підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготуватися до дискусії на тему "Творчий мистецький проєкт". У письмовому тексті слід вказати принципи створення музично-концептуального задуму творчого мистецького проєкту, його структуру та етапи реалізації на прикладі сучасної світової та вітчизняної виконавської/композиторської практики. Сформулювати творчу концепцію

майбутнього проекту в поєднанні науки та мистецької практики. Необхідно провести аналіз будь-якого на вибір втіленого оригінального творчого мистецького проекту. Охарактеризувати оригінальну виконавську програму/авторський твір та показати інтеграцію результатів реалізації проекту у світову та вітчизняну мистецьку практику.

Під час заняття моделюється диспут за темою «Власне креативне бачення майбутнього мистецького проекту з особистими характерними рисами». Діалогічне спілкування здобувачів, в ході якого відбувається формування практичного досвіду спільної участі в обговоренні та вирішенні теоретичних і практичних проблем. Здобувачі вчаться висловлювати свої думки у доповідях та виступах, активно відстоювати свою точку зору, аргументовано заперечувати, спростовувати помилкову позицію одногрупника.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: спілкуватися іноземною мовою при презентації та обговоренні результатів творчої діяльності, досліджень і проєктів у сфері музиці; використовувати мовні кліше і штампи в ситуаціях професійного спілкування; узагальнювати, аналізувати, коментувати, висловлювати свою точку зору з професійно значущих питань; вживати фахову термінологію.

Тема 4. Концерт-захист творчого проєкту. Публічна презентація творчої складової мистецького проєкту у вигляді концертних виступів.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: формування готовності до професійно-орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у контексті мистецької діяльності в цілому та в освітньо-мистецькій галузі зокрема.

Зміст практичного заняття: У процесі самостійної підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготувати доповідь на тему "Презентація оригінальної виконавської програми/авторського твору та інтеграція результатів проєкту в мистецьку практику". Слід письмово описати оригінальний творчий задум будь-якого на вибір мистецького проєкту/програми крізь призму новацій сучасного музичного життя; віднайти оригінальну творчу інтерпретацію концертної програми/композиторського проєкту із застосуванням синтезу традиційних і сучасних мистецьких методів та виконавських практик; визначити актуальність обраної тематики, її відповідність потребам та інтересам сучасного слухача. Необхідно підготувати презентацію англійською мовою про музичні твори, концерти/спектаклі, майстер-класи, заняття-курси, концептуальні виступи видатних виконавців.

Під час заняття здобувачі мають зробити презентацію англійською мовою аудіо- та відеозаписів музичних творів та концертів/вистав, майстер-класів, занять і концептуальних виступів видатних виконавців тощо. Доповісти про формування оригінального творчого задуму мистецького проєкту/програми крізь призму новацій сучасного музичного життя; знайти оригінальну творчу інтерпретацію

концертної програми/композиторського проекту із застосуванням синтезу традиційних та сучасних мистецьких методів і виконавських практик; визначити актуальність обраної тематики, її відповідність потребам та інтересам сучасного слухача.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: складати продуктивні професійно значущі тексти англійською мовою і презентувати їх в усній або письмовій формах публічно; продукувати чіткий, детальний монолог з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням та спеціальністю; розуміти іншомовне повідомлення в академічному та професійному середовищі; вести бесіду за відповідною тематикою; володіти фаховою термінологією для обговорення професійних тем під час виступу; читати, перекладати, аналізувати, систематизувати наукові професійно-орієнтовані тексти іноземною мовою; знати креативні концепції мистецького проекту в сучасній музичній культурі за фаховою спрямованістю.

Тема 5. Дослідницька складова власного мистецького проекту.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: розвиток навичок формулювати і презентувати результати творчого мистецького проекту іноземною мовою в усній та письмовій формі відповідно до сучасних кваліфікаційних вимог.

Зміст практичного заняття: за час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготувати авторський текст, що пов'язаний з практичною складовою проекту, в якому наведені самостійні результати дослідження історії творчих та наукових вирішень обраної тематики, визначено та обґрунтовано предмет мистецького пошуку, означені основні етапи інтерпретаційних шляхів досягнення художньої мети творчого мистецького проекту тощо.

Під час заняття здобувачі мають змодельовати презентацію та захист теоретичної (дослідницької) складової творчого мистецького проекту в усній формі на відповідному фаховому рівні. Здобувачі мають виступити із задалегідь підготовленими повідомленнями на теми досліджень. Чітко, аргументовано довести до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки. Передбачається обговорення результатів науково-творчої діяльності.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: презентувати отримані результати досліджень іноземною мовою в усній та письмовій формах на відповідному фаховому рівні; дотримуватися стандартів академічного оформлення тексту з результатами творчого мистецького проекту; обґрунтовувати власний погляд на проблему; формулювати наукову проблему, мету, актуальність та практичне значення для розвитку мистецтва; відповідати на поставлені питання; реферувати та аналізувати дослідницьку літературу з наукової проблематики.

Тема 6. Письмовий звіт з описом репертуарного концепту та тематичної спрямованості презентованої програми творчого проекту та етапів її опанування.

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: вдосконалити теоретичні знання і практичні навички і уміння щодо складання і оформлення іноземною мовою в письмовій формі наукових текстів (звітів, презентацій, доповідей, повідомлень, рефератів), пов'язаних з фаховими дисциплінами.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття здобувач має підготувати чорновий варіант письмового звіту у формі анотації до презентованої програми з описом репертуарного концепту, тематичної спрямованості, жанрово-стильової специфіки та характеристики основних етапів її опанування. Здобувач повинен побудувати англійською мовою творчу інтерпретацію та авторську мистецьку концепцію проекту / програми / музичного тексту.

Під час заняття здобувачі мають презентувати англійською мовою звіт з описом репертуарного концепту і звіт про апробацію мистецької складової творчого проекту. Звіт подається у письмовій формі та має містити анотацію до презентованої програми з «Фаху» з описом репертуарного концепту, тематичної спрямованості, завдань фахової майстерності концертної програми / авторського твору та характеристики основних етапів її опанування, який презентується на засіданні відповідної кафедри. Передбачається спільне редагування звітів, обговорення результатів творчих досліджень; написання доповідей і повідомлень, інших видів документації (заявок на участь у конференції, складання автобіографічного нарису тощо).

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: обговорювати результати науково-творчої діяльності в усній формі на відповідному фаховому рівні; презентувати науково-творчу діяльність в письмовій формі; складати звіт про апробацію мистецької складової творчого мистецького проекту іноземною мовою і оформлювати відповідно до вимог; використовувати мовні кліше, формули, обороти, типові для тієї чи іншої форми письмової комунікації; використовувати міжнародні стандарти у складанні тез виступів, запрошень, заяв, звітів, резюме CV англійською мовою.

Тема 7. Управління творчими мистецькими проектами. Проведення культурно-мистецьких заходів, творчих програм та проектів у сфері культури.

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: розвиток умінь організації і здійснення іншомовного ділового спілкування в усній та письмових формах у творчій мистецькій діяльності.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготувати повідомлення за темою «Мистецький проєкт в системі культурно-креативних індустрій».

Здобувач повинен описати процес реалізації мистецького проєкту, сутність і послідовність етапів його реалізації; чинники та функції креативних процесів і творчих технік за фаховою спрямованістю, структуру комплексу фахової системи виражальних можливостей у її проєкції на творчу практику; планування етапів у процесі самостійної роботи в рамках визначених умов (художнього завдання, мистецької концепції, творчого проєкту або програми тощо); технології організації і проведення культурно-мистецьких заходів, творчих програм та проєктів у сфері мистецтва.

Під час практичного заняття здобувачі беруть участь в обговоренні питань, пов'язаних з проведенням культурно-мистецьких заходів, творчих програм та проєктів у сфері культури. Здобувачі мають навести приклади культурно-мистецьких та освітніх проєктів. Розповісти про власний план проведення культурно-мистецьких заходів, творчих програм та проєктів у сфері культури.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: вести дискусію англійською мовою за тематикою своїх мистецьких проєктів; обґрунтовувати власну точку зору; презентувати сценарій майбутніх культурно-мистецьких проєктів; одержувати фахову інформацію через новітні джерела; вести презентації згідно вимог ділового мовлення; спілкуватися з фахівцями з різних галузей в рамках наукових проєктів; використовувати відповідну термінологію у власних дослідженнях та професійній діяльності.

Тема 8. Методична розробка спеціального курсу дисципліни, (для спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» – у формі постановочного плану);
Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: удосконалення навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо) в обсязі тематики, що зумовлена професійними потребами.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття здобувач має підготувати іноземною мовою чорнову розробку авторського курсу дисципліни відповідно фахової специфіки або за темою творчого мистецького проєкту. Повна назва курсу, коротка характеристика курсу, перелік розділів, тем; кількість годин з кожної теми (з розбивкою на теоретичні і практичні заняття); цілі, завдання, зміст і обсяг курсу, новизна, актуальність, педагогічна доцільність курсу; специфіка і значення для вирішення задач профільного навчання; результати вивчення курсу, загальні компетентності, що будуть сформовані за результатами вивчення курсу, форми занять, які плануються по кожній темі; види самостійної роботи, види та форми контролю; критерії оцінювання, рекомендована література; перелік термінів, ключових

понять (категорій) курсу з визначенням їх сутності; список рекомендованої літератури. Відповідність робочій програмі дисципліни.

Під час практичного заняття здобувачі мають зробити презентацію авторського курсу дисципліни відповідно фахової специфіки або за темою творчого мистецького проекту засобами іноземної мови. Передбачається диспут на визначену тему за повідомленим планом; виступи доповідачів та їх опонентів; рецензування та обговорення рефератів; постановка та вирішення пізнавальних завдань; обговорення проблемних запитань.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: розробити власну модель авторського навчального курсу, наповнити його навчальним матеріалом, оформити відповідно до вимог; висловлюватися письмово і усно за темами спеціальності і творчого проекту; виступати з доповіддю, повідомленням; висловлювати свою точку зору в дискусії; сприймати та розуміти висловлювання співрозмовника іноземною мовою відповідно до певної ситуації та сфери спілкування.

Тема 9. Викладацька діяльність у відповідному фаховому контексті.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: розвиток умінь і навичок спілкуватися іноземною мовою в практичній діяльності музиканта-педагога, викладати спеціальні дисципліни в музичних закладах освіти іноземною мовою.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття здобувач має підготувати доповідь за темою «Педагогічна майстерність викладача музичних дисциплін» і скласти розгорнутий сценарій уроку музичного мистецтва в різних класах (за власним вибором) та проілюструвати музичний матеріал, запропонований для вивчення на уроці. Питання для диспуту: активна педагогічна практика, проєкція інноваційних методів та технік у творчій мистецькій діяльності на викладацьку діяльність, підготовка музикантів-педагогів (музичне сприйняття, музична інтерпретація, музична імпровізація тощо); зміст музичного навчання, дидактичні принципи, форми і методи цілісного музично-педагогічного процесу; фахова музична освіта, яка готує до професійної роботи (композиторської, виконавської, наукової, педагогічної); фундаментальні положення музичної педагогіки в практичній діяльності музиканта-педагога; загальні та специфічні особливості сучасного уроку музичного мистецтва, його типи; методи, прийоми і принципи музичного виховання та навчання; методика проведення уроків музичного мистецтва; планування та аналіз уроку музичного мистецтва. Як влаштована музична освіта в інших країнах.

Під час практичного заняття здобувачі мають провести урок музичного мистецтва відповідно до принципів сучасної педагогіки, з використанням сучасних методів навчання та інформаційно-комунікаційних технологій;

провести аналіз уроку музичного мистецтва (принципи, завдання, зміст, організація, форми й методи передачі вчителем та засвоєння учнями досвіду музичної діяльності; форми музичної діяльності дітей в загальноосвітній школі; педагогічне оцінювання навчальних досягнень учнів із музичного мистецтва; виклад і організація засвоєння нового матеріалу (організація сприймання музики та музично-практичної діяльності учнів); можливості вдосконалення уроку.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: творчо проводити уроки музичного мистецтва іноземною мовою у відповідності з метою, завданнями і принципами художньо–освітньої роботи в школі; здійснювати огляд теоретичної та методичної літератури; аналізувати іноземною мовою збірки музично–педагогічного репертуару для учнів; оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі; спонтанно висловлюватися іноземною мовою на будь-яку тему в професійних ситуаціях.

Тема 10. Співбесіди з фахових питань відповідної спеціальності

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: удосконалення навичок іншомовного спілкування у сфері музичного мистецтва.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття здобувач має підготуватися до диспуту з фахових питань відповідної спеціальності. Питання до диспуту: пошукові та розвідувальні роботи в музичній педагогіці, виконавстві та мистецтвознавстві; взаємодія з аудиторією в процесі донесення музичного матеріалу (репрезентування художньої інтерпретації під час публічного виступу); орієнтування в нотному репертуарному матеріалі (теоретичній, мистецтвознавчій літературі) враховуючи стилеві особливості та естетичні напрямки; наукові дослідження в галузі музичної культури, мистецтва та педагогіки; основи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі вищих музичних навчальних закладів освіти; основні сучасні положення фундаментальних наук стосовно розвитку музичного мистецтва; теорія, історія та методологія музичного мистецтва; провідні музично-теоретичні системи та концепцій, історичні та культурологічні процеси розвитку музичного мистецтва в музикознавчій, виконавській, диригентській, композиторській, педагогічній діяльності; аспекти фахового мислення музиканта-виконавця.

Під час практичного заняття здобувачі мають моделювати навчальні ситуації, що сприяють створенню імітації професійного іншомовного середовища. Брати участь в обговоренні питань професійної діяльності; висловлювати власні думки на проблему; розуміти та інтерпретувати комплексну інформацію у різних формах та текстах; ставити питання під час виступу, з'ясовувати зміст незнайомих фахових понять і термінів.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: виступати з підготовленими індивідуальними презентаціями, щодо широкого кола тем академічного та професійного спрямування; вести дискусії; аргументувати; вирішувати типові професійно-орієнтовані завдання; отримувати актуальну інформацію зі світових фахових видань; розуміти основні ідеї дискусії за своїм фахом; користуватися професійною лексикою іноземної мови.

Тема 11. Академічні обміни. Грантові програми.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: формування міжкультурної комунікативної компетентності засобами іноземної мови, що уможливило мобільність і плідну діяльність у навчальному і фаховому іншомовному середовищі музичного мистецтва.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготуватися до дискусії за такими питаннями: міжнародна академічна мобільність та інтеграційні проекти; співробітництво з закордонними навчальними закладами, агенціями, асоціаціями тощо; пошук міжнародних грантів і підтримка реалізації проектів та конкурсів; стосунки з зарубіжними партнерами у галузі спільних програм обміну та програм закордонного стажування; грантоутворюючі організації; вимоги до кандидатів, процес подання заявок, мотивація кандидата брати участь у програмі, переваги участі у програмах академічної мобільності (міжнародних програмах обміну та навчання студентів в європейських університетах), можливості програми ЕРАЗМУС+; переваги грантів, недоліки грантів; умови участі у грантових програмах, проходження практик в закордонних ВНЗ та організаціях; досвід навчання в європейських університетах та ознайомлення з їх методиками викладання.

Під час практичного заняття моделюється участь у конкурсі на отримання гранту та/або участь у програмі міжнародної академічної мобільності. Здобувач має представити проект на програму грантів. Проекти у сфері культури і мистецтва можуть передбачати реалізацію кроссекторальних і секторальних заходів та ініціатив, спрямованих на дослідження та розвиток різних секторів культури.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: використовувати іноземну мову як заіб міжнародного усного і письмового спілкування; вести наукову дискусію та ділове спілкування, зокрема, у ситуаціях, пов'язаних з можливим навчанням у закордонному університеті; дотримуватися універсальних правил і норм поведінки, що складають міжнародний етикет спілкування; встановлювати контакт з іншомовними комунікантами, визнавати їхні культурні цінності.

Тема 12. Публікації за темою творчого мистецького проекту.

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: формування умінь узагальнювати результати самостійної творчо-дослідної роботи в межах професійних наукових інтересів іноземною мовою в письмовій формі.

Зміст практичного заняття: за час підготовки до практичного заняття здобувач має написати статтю або тези доповіді на семінар чи конференцію в чорновому варіанті, оформити авторський текст відповідно до вимог і приготувати до опублікування у науковому збірнику. Здобувач має ясно й чітко поставити проблему, визначити завдання, мету, об'єкт і предмет дослідження, сформулювати, в чому сутність висунутої ідеї, новизна й актуальність теми, її значення для мистецької практики; обґрунтувати актуальність і доцільність обраної теми; формулювати зміст поставлених завдань; подати перелік використаних методів дослідження, характеристику проекту (теоретична/прикладна); вказати відмінність отриманих результатів від відомих раніше; повідомити про прикладну цінність отриманих результатів; оформити публікацію до видання відповідно до вимог до написання статей.

Під час заняття здобувачі мають представити результати своїх творчих досліджень у письмовій формі. Змоделювати захист підготовлених рефератів і доповідей іноземною мовою. Необхідно ставити питання під час виступу (після розкриття змісту кожного пункту плану реферату чи доповіді), висловлювати власні думки на проблему, з'ясовувати зміст незнайомих фахових понять і термінів. Особливої уваги слід приділити аналізу публікацій, що вийшли друком у наукових фахових виданнях України або інших країн, правильність оформлення рукопису (літературні джерела, цитати).

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: оформлювати результати творчо-дослідної роботи у авторефератах, тезах доповідях, статтях, методичних і практичних матеріалах; виконувати наукові праці у відповідності з вимогами державних стандартів щодо друку та оформлення; спілкуватися іноземною мовою письмово при презентації та обговоренні результатів професійної діяльності, досліджень і проектів у сфері музики; розуміти професійно спрямоване іншомовне мовлення.

Тема 13. Проведення майстер-класів та тренінгів з музичного мистецтва іноземною мовою.

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: розвиток професійно-орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій (лінгвістична, соціолінгвістична і прагматична) для забезпечення ефективного спілкування здобувачів в академічному і професійному середовищі.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготуватися до проведення майстер-класу. Розробити оригінальний метод або авторську методіку, що спирається на свої принципи і має певну структуру. Визначити що таке майстер-клас, які вимоги до організації та проведення майстер-класу, які критерії його ефективності. Проаналізувати практичний досвід використання методу майстер-класу у підготовці музикантів. Осмислити практику проведення майстер-класів як невід'ємної складової формування фахових компетентностей студентів-музикантів у інституалізованій вищій мистецькій освіті та їх систематизації й класифікації за видами, методами та завданнями. Зробити аналіз низки майстер-класів, що відбулися у Харківському національному університеті мистецтв. Власний досвід ініціювання, планування і проведення майстер-класів . Слід звернути увагу при підготовці майстер-класу на те, що в технології проведення майстер-класу головне - не повідомити і освоїти інформацію, а передати способи діяльності (продуктивні способи роботи будь то прийом, метод, методіка, чи технологія).

Під час практичного заняття здобувачі проводять майстер-клас або тренінг з музичного/сценічного мистецтва. Майстер-клас, як форма трансляції досвіду, повинен демонструвати конкретний методичний прийом або метод, методіку, технологію навчання/виховання/виконання. В процесі його проведення йде безпосередня презентація досвіду педагога-майстра як системи шляхом коментованого демонстрування основних прийомів і методів його роботи, обговорення запропонованого методичного продукту і пошук творчого вирішення творчої проблеми як з боку учасників майстер-класу, так і з боку майстра (стажиста, який проводить майстер-клас).

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: проводити майстер-клас з музичного/сценічного мистецтва іноземною мовою; вільно спілкуватися з іноземними діячами музичного мистецтва; професійно перекладати наукову та методичну літературу мистецького спрямування; володіти широким спектром мовних засобів, які дозволяють ясно і вільно в межах відповідного стилю висловлювати свої думки на загальні та професійні теми; застосовувати мультимедійні засоби для створення і поширення комунікативних продуктів у фаховій та академічній сферах.

Тема 14. Презентація творчої складової мистецького проєкту у вигляді концертних виступів.

Тривалість практичного заняття 4 години.

Мета: формування готовності до професійно-орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має оформити результати творчої роботи,

презентувати (у формі відео-, аудіо-, фотозапису) оригінальну виконавську програму (авторську музику, транскрипцію, ін.) у публічному концертно-сценічному виконанні із записом (трансляцією) на YouTube; підготувати письмовий звіт про апробацію мистецької складової творчого проекту та інтеграцію результатів проекту у мистецьку практику.

Під час практичного заняття здобувачі звітують про проведення концептуально поєднаних між собою творчих заходів з презентації результатів творчого мистецького проекту (концерти, диригування концертом, виставою, написання та виконання партитури твору великої форми – опера, балет, цикл, твір синтетичної направленості), організація майстер-класів, відкритих уроків, авторських курсів, концертів-лекцій, медійних заходів, участь у фестивалях тощо; Презентують афіші, буклети, програми, ін., що відображають організацію майстеркласів, відкритих уроків, авторських курсів, концертів-лекцій, медійних заходів, участь у фестивалях тощо; відео концертно-сценічних виступів. Обговорюють інтеграцію результатів проекту у мистецьку практику; результати виконання музично-творчих та науково-дослідних завдань; участь у конференціях, симпозіумах, майстер-класах, конкурсах, фестивалях, творчих проектах тощо.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: здійснювати міжособистісну та міжкультурну комунікацію у сфері освіти і мистецтва; застосовувати мультимедійні засоби для створення і поширення комунікативних продуктів у фаховій та академічній сферах; виступати з доповіддю, повідомленням, висловлювати свою точку зору в дискусії; сприймати та розуміти висловлювання співрозмовника іноземною мовою відповідно до певної ситуації та сфери спілкування.

Тема 15. Участь у науковотворчих та науково-практичних мистецьких заходах (форумах, відкритих уроках, авторських курсах, вебінарах, конференціях, семінарах, майстер-класах, конгресах, симпозіумах тощо), на яких висвітлюється тематика творчого мистецького проекту.

Тривалість практичного заняття 6 години.

Мета: розвиток умінь і навичок організації і здійснення професійного, ділового спілкування англійською мовою у науковому середовищі

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготуватися до оприлюднення наукових результатів у формі звіту, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-творчу роботу, участь у науковотворчих та науково-практичних мистецьких заходах (форумах, відкритих уроках, авторських курсах, вебінарах, конференціях, семінарах, майстер-класах, конгресах, симпозіумах тощо), на яких висвітлюється тематика творчого мистецького проекту.

Під час практичного заняття моделюється апробація наукових результатів, що включає в себе колективне обговорення виконаного дослідження, його

рецензування і експертизу, оприлюднення кінцевих результатів у виступах з доповідями і повідомленнями на науковопрактичних конференціях, симпозіумах, семінарах.

Учасники висловлюють думки у доповідях та виступах, повідомляють певні наукові ідеї, результати дослідження, досвід роботи, беруть участь в обговоренні та вирішенні теоретичних і практичних проблем, активно відстоюють свою точку зору, аргументовано заперечують, спростовують помилкові позиції.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: презентувати й захищати іноземною мовою результати науково-дослідної роботи за тематикою творчого мистецького проєкту; використовувати загальноживані звороти, кліше, звернення, музичну термінологію та ідіоматичні вирази ділової англійської мови; логічно правильно, аргументовано та чітко будувати усне та писемне мовлення; *складати та оформляти доповідь*, дотримуючись стандартів щодо оформлення наукових публікацій різних жанрів; вести дискусії; аргументувати; вирішувати типові професійно-орієнтовані завдання; читати, перекладати та реферувати тексти за фахом.

Тема 16. Теоретичний та виконавський аналіз музичних творів обраних для концертної програми, характеристика їх музичного та драматургічного аспектів у контексті новітніх мистецтвознавчих досліджень.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: Розвиток системних умінь реалізації в іншомовному спілкуванні і взаємодії засвоєваних професійних іншомовних функцій майбутнього фахівця.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має підготувати аналіз музичного твору (виконання) як культурно-творчого феномену, мистецького явища у широкому соціокультурному і художньо-стильовому контексті (визначення основних технічних, звукових, динамічних, штрихових, апікатурних та інших завдань та методів роботи над ним); охарактеризувати шляхи інтерпретації музичного твору; методи і прийоми роботи над обраними музичними творами; визначити форму музичного твору; методичні особливості роботи над музичним творами різних стилів, жанрів, епох.

Під час практичного заняття здобувачі мають аналізувати музичні твори, структурно-композиційні, функційні та комунікативні особливості (історико-стилістичний, музично-теоретичний, виконавський).

Питання до бесіди: музичний твір і його статус; типи аналізу музичного твору; традиційні і нормативні підходи до аналізу музичного твору; феномен музичного твору в ХІ столітті; проблеми аналізу музичного твору: сучасний вимір і нові тенденції; дихотомія «зміст і форма» в музиці Європи; музика як

семіотична система; особливості і закономірності музичної форми в структурі змісту музичного твору; музична драматургія; художня цілісність музичного твору; невизначеність форми і проблема відкритого семіозису; музичне виконавство і актуальні питання аналізу твору; виконавська концепція в процесі аналізу.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: використовувати фахові знання та професійні навички для аналізу іноземною мовою виконання музичних творів або оперних спектаклів; здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій; критично оцінювати іншу точку зору, аргументувати свою; використовувати музичну термінологічну лексику для реалізації усної та писемної комунікації у сфері музичного мистецтва; самостійно працювати зі спеціальною оригінальною науковою літературою з метою отримання професійної інформації; розуміти на слух автентичну монологічну та діалогічну мову за фаховою тематикою, спираючись на вивчений мовний матеріал та професійні знання;

Тема 17. Укладання термінологічного глосарію за фахом.

Тривалість практичного заняття 6 годин.

Мета: оволодіння знаннями фахової терміносистеми і набуття умінь використовувати вузькоспеціалізовану лексику для виконання професійно орієнтованих завдань, спрямованих на подальше спілкування у сфері музичного мистецтва.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має укласти двомовний (англо-український) термінологічний словник з музики, що допоможе йому працювати з навчальним матеріалом та писати власні творчі дослідження. Необхідно зробити відбір лексики з текстів та її переклад з англійської мови на українську (або знайти англійські еквіваленти до українських термінів), оформити словникові статті, які тлумачать значення та комунікативну спрямованість термінів. Кожна з статей містить термін і його переклад на українську мову, лексико-граматичний коментар, структурні моделі вживаних складних термінів та термінологічні зв'язки.

Під час практичного заняття здобувачі мають взяти участь в обговоренні досвіду роботи щодо укладання галузевих перекладних словників: етапи укладання, принципи й особливості відбору термінів для словників, спосіб передавання значень термінів однієї мови засобами іншої (підбір еквівалентів; транскодування; передавання значень термінів синонімами, запозиченими словами, описовим перекладом при відсутності лексичних еквівалентів). Спільна дискусія передбачає уточнення значень деяких термінів.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: будувати словникові статті до фахових термінів для подальшої роботи з іноземними джерелами інформації для власних досліджень і роботи;

вживати іншомовну професійну лексику та термінологію в усному та писемному професійному мовленні; працювати з англomовною літературою за профілем з фаху; здійснювати термінологічний пошук в Інтернеті; знати основні способи словотворення в англійській мові.

Тема 18. Читання і переклад іншомовних мистецтвознавчої та методичної література за фаховою спрямованістю.

Тривалість практичного заняття 4 годин. **Мета:** розвиток навичок читання й перекладу іншомовних текстів за спеціальністю.

Зміст практичного заняття: За час підготовки до практичного заняття з іноземної мови здобувач має відібрати професійно-орієнтований текст як базу для відпрацювання основних етапів читання (пошукове, ознайомлювальне, вивчаюче, інтегруюче, критичне та читання задля загального розуміння) та різних видів перекладу (письмовий переклад почутого; переклад з листа, усний послідовний, синхронний, паралельний переклад). Здобувач має підготувати вправи на розвиток термінологічної компетентності і навичок перекладу термінів англійською мовою. Під час практичного заняття здобувачі мають виконувати заздалегідь приготовлені вправи, що формують навички читання та розуміння іншомовних текстів і розвивають перекладацькі вміння під час роботи з фаховими текстами.

Очікувані результати: у результаті проведення практичного заняття здобувач повинен уміти: самостійно читати й перекладати з повним розумінням автентичні тексти фахової літератури; орієнтуватися у різних видах спеціального тексту іноземною мовою і вибирати правильну стратегію читання професійно-орієнтованих джерел в залежності від мети читання; аналізувати, реферувати, рецензувати тексти для участі в дискусіях та обговореннях; отримувати інформацію з професійно-орієнтованих текстів в об'ємі, необхідному для вирішення конкретного комунікативного завдання; працювати з англomовними джерелами у своїх наукових дослідженнях; вживати професійну лексику, спеціальну термінологію за фахом іноземною мовою в усних і письмових повідомленнях.

3. Рекомендовані джерела

- 1.Pete Sharma. Vocabulary Organizer: Record and Review Your Vocabulary. Collins EAP, 2014.
- 2.Richard King. Teach yourself IELTS Writing. Kindle Edition, 2016.
- 3.Edward de Chazal English for Academic Purposes. Oxford University Press, 2014.
- 4.Richard King. Teach yourself IELTS Reading. Kindle Edition, 2015.
- 5.Ken Paterson. Oxford Grammar for EAP. Oxford University Press, 2013.
- 6.Patrick McMahon. Group Work: Work Together for Academic Success. HarperCollins UK, 2013.

7. Fiona Aish. Lectures: Learn Listening and Note-Taking Skills. Collins ' EAP. 2013.
8. Louis Rogers. Numbers: Statistics and Data for the Non-Specialist. HarperCollins UK, 2013.
9. Graham Burton. Presenting: Deliver Presentations with Confidence (Collins Academic Skills Series). HarperCollins UK, 2013.
10. Anneli Williams. Research: Improve Your Reading and Referencing Skills. Collins UK, 2013.
11. Els Van Geyte. Writing: Learn to Write Better Academic Essays, Collins UK, 2013.
12. Jenni Guse. Communicative Activities for EAP . Cambridge University Press, 2011.
13. Mike Thompson. Listening Skills, Delta Publishing, 2012.
14. Louis Rogers. Reading Skills. Delta Publishing, 2011.
15. Louis Rogers. Writing Skills. Delta Publishing, 2011.
16. Michael McCarthy. Academic Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 2008.
17. Templeton M. Public Speaking and Presentations. USA: The McGraw-Hill Companies, 2010.
18. Andrews G. Writing Your Dissertation Literature Review: A Step-by-Step Guide (Essay and Thesis Writing Book 8). 2018.
19. Beins B., McCarthy M. Research Methods and Statistics. Cambridge University Press, 2018.
20. Hofmann A. Scientific Writing and Communication: Papers, Proposals, and Presentations. Oxford University Press, 2017.
21. Johstone B. Discourse Analysis. UK, 2018.
22. Gastel B. How to Write and Publish a Scientific Paper. USA, 2016.
23. Kirstin Wilmot and Heila Lotz-Sisitka Supporting Academic Writing Practices in Postgraduate Studies. A theoretical and practice-based overview of academic writing support approaches and initiatives. Rhodes University, 2015.
24. Norris, C. B. Academic writing in English. Helsinki, Finland: University of Helsinki, 2016.
25. Subhash Chandra Parija, Vikram K. Thesis Writing for Master's and Ph.D. Program. Springer Nature Singapore, 2018.
26. Guidelines for Successful Scientific Presentations. Leiden, 2017.
27. Rosenberg J. The writing process: how to write a scientific article in one day. URGs, 2019.
28. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 2008.
29. Яхонтова Т. В. Основи англomовного наукового письма: Навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців. Вид. 2-ге. Львів: ПАІС, 2003. 220 с.

30.Бондар Т. І., Кириченко З. Ф., Колесник Д. М. та ін., Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.

31.Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників / укл. В. К. Шпак [та ін.] ; Черкаський інженерно-технологічний ін-т. Черкаси : ЧІТІ, 2001. 228 с.

32.Бахов І. С. English for Post-Graduate Students. Англійська мова для аспірантів і здобувачів: Навч. посіб. К.: МАУП, 2008.

33.Борщовецька В.Д. Англійська мова : Навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008. – 154 с.

34.Бурбак О.Ф. English for Science Students (англійська мова для аспірантів та здобувачів). Чернівці: Рута, 1998.

35.Ільченко О. М. Англійська мова для науковців. К., 1996.

36.Жук Л. Я., Ємельянова Є.С, Ільченко О.Л. Academic and Professional Communication. Харків: Міськ друк, 2011. 260 с.

37.Іноземна мова у наукових дослідженнях: тестові завдання для аспірантів з дисципліни «Іноземна мова у наукових дослідженнях» / Укладачі: Крайняк Л.К., Гумовська І.М. Тернопіль: ТНЕУ, 2018.

38.Крайняк Л.К. Термінологічний словник для англо-українського перекладу фахових текстів. Тернопіль, 2019.

39.Частник О. С., Частник С. В. Англійські елементи наукової праці: Назва, Анотація, Резюме. A Practical Guide to Writing Research Paper Titles, Abstracts, Summaries : навчальний посібник / Харк. держ. акад. культури; розробники: О. С. Частник, С. В.Частник. Х.: ХДАК, 2016.

4. Рекомендовані інтернет-ресурси

1) Мультитран. URL: <https://www.multitran.com/m.exe?l1=1&l2=2> ь

2) CambridgeDictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>

3) Конференції та презентації TED. URL: <http://www.ted.com/talks>

4) Academic English Website for International Students and EAP Teachers. URL: <https://academic-englishuk.com/description-analysis-evaluation/>

5)Academic English with Cambridge. URL: www.cambridge.org/gb/cambridgeenglish/catalog/english-acapurposesdemic-

6)Academic English Online. URL: <https://www.macmillanenglish.com/us/catalogue/courses/skills-grammar-and-vocabulary/academic-english-online/course-information>